

Тетяна Павленко
Наукова бібліотека ХНМУ
2024

Відкриті освітні ресурси:

важливі акценти для практичних результатів

1,2 МІЛЬЯРДИ

ТВОРІВ, ЛІЦЕНЗОВАНИХ ПІД CREATIVE COMMONS

2016

1 204 935 537

2015

1 118 900 000

2014

882 000 000

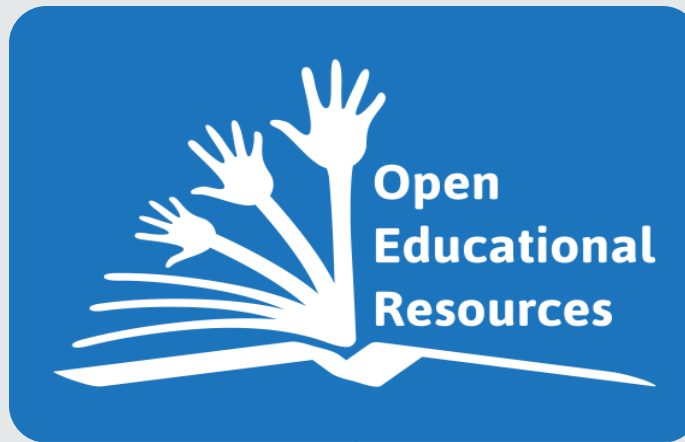
2010

400 000 000

2006

140 000 000

Фон: скріншот з "The Growing Commons" вебсайту Creative Commons ліцензовано як вказано тут

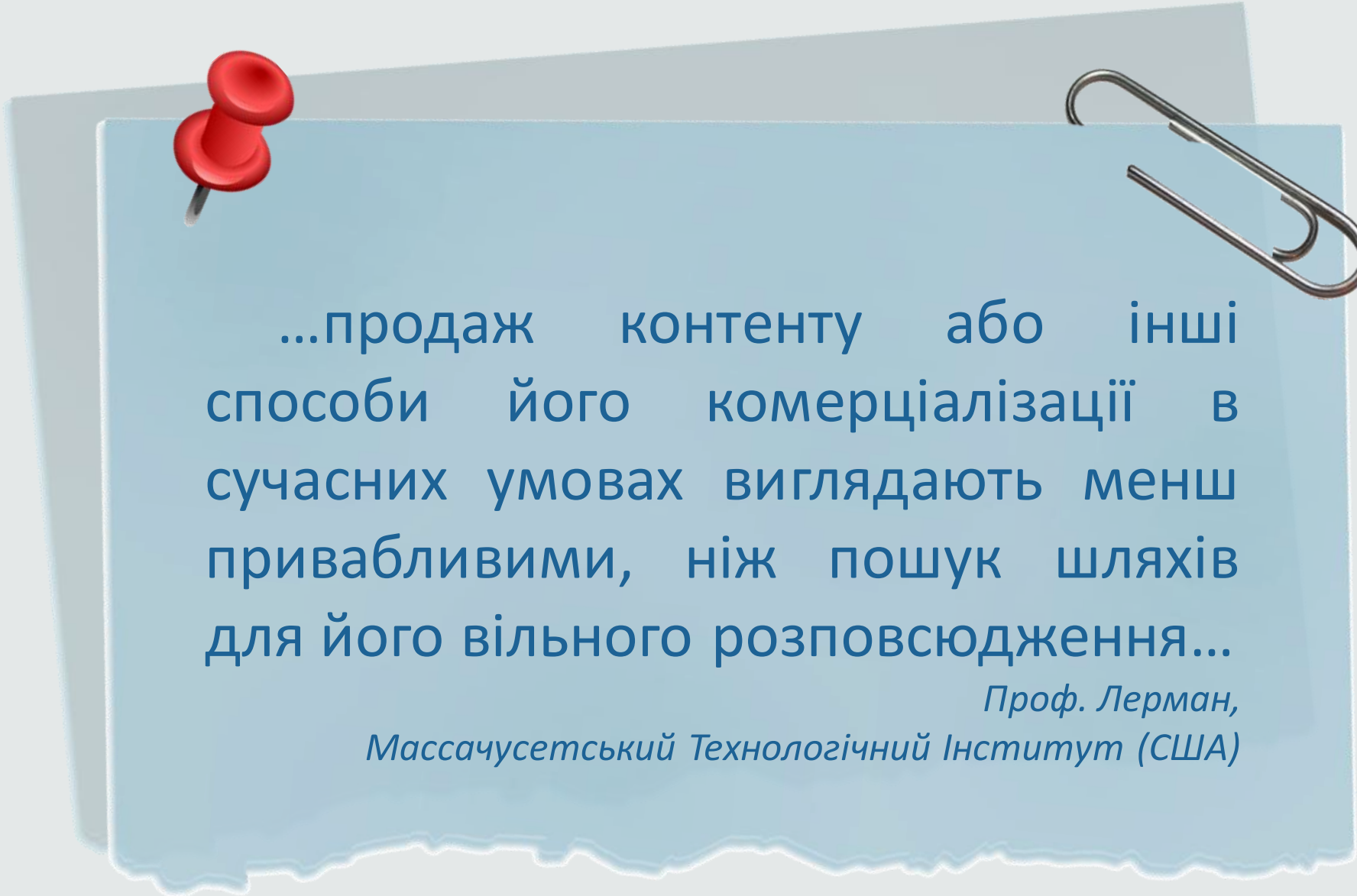
Що це таке

Проблеми
та виклики

Український
контекст

Хто це
робить

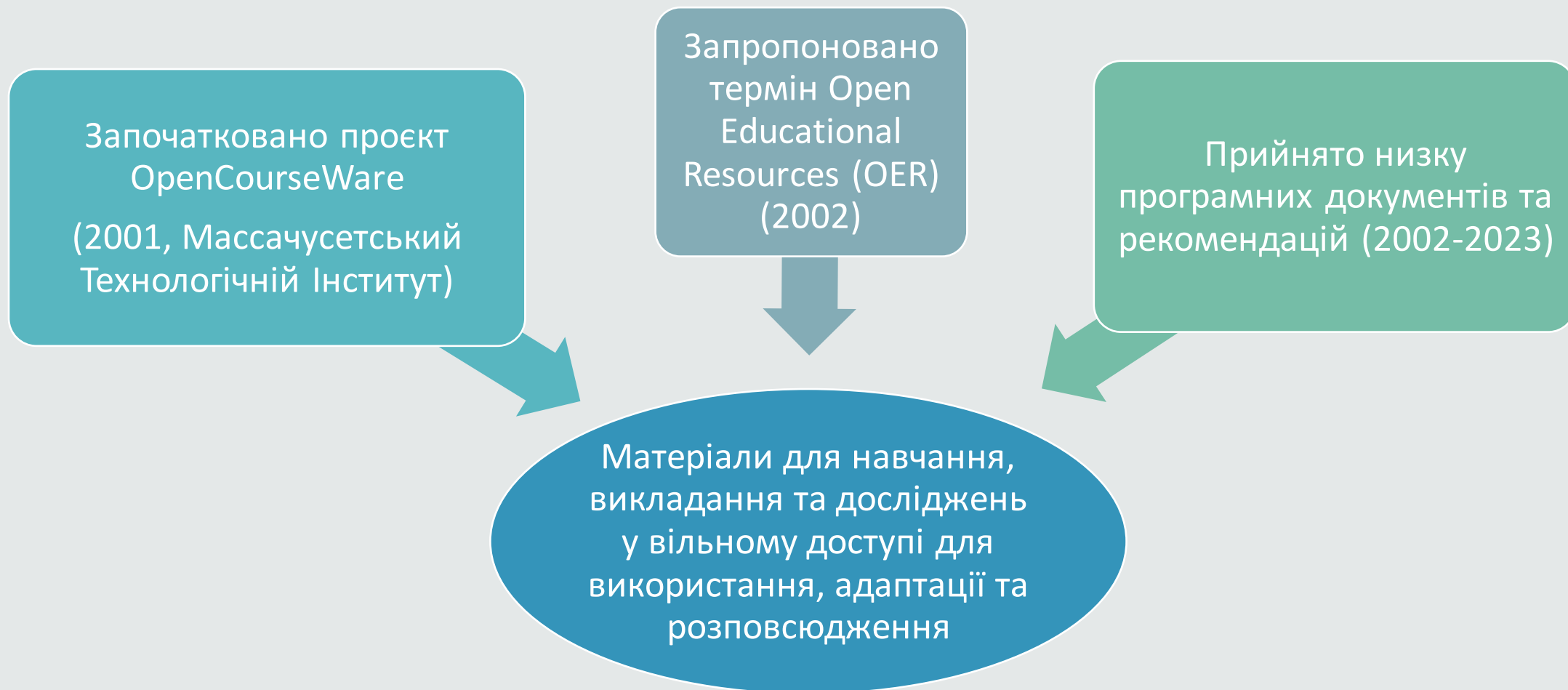
Чому це
важливо

...продаж контенту або інші
способи його комерціалізації в
сучасних умовах виглядають менш
привабливими, ніж пошук шляхів
для його вільного розповсюдження...

*Проф. Лерман,
Массачусетський Технологічний Інститут (США)*

Відкриті освітні ресурси: *що це таке*

Відкриті освітні ресурси: *що це таке*

За типом

- Текст
- Зображення
- Відео
- Мультимедіа

За видом

- Повні курси, програми
- Навчальні матеріали
- Методичні матеріали
- Підручники
- Тести
- Відеороліки
- Інтерактивні матеріали
- Наукові статті
- Бази даних, ПЗ тощо

За формою

- Електронні
- Друковані

ВАЖЛИВО

Відкриті освітні ресурси \neq Онлайн-навчання

Відкриті освітні ресурси \neq Електронне навчання

Відкриті освітні ресурси \neq Мобільне навчання

Відкриті освітні ресурси \neq Електронні освітні ресурси

Відкриті ресурси \neq Безкоштовні ресурси \neq Доступні ресурси

Відкриті освітні ресурси: *що це таке*

Ключові характеристики

- Будь-які освітні засоби (навчально-методичний чи науковий контент) у будь-якому форматі на будь-якому носії
- Перебування в суспільному надбанні або публікація на умовах відкритих ліцензій (Creative Commons)
- Вільний доступ і підтримка відкритих технологій
- Модульність і варіативність форматів та носіїв представлення
- Можливість спільної розробки матеріалів, їх використання та перерозподілу

Відкриті освітні ресурси

Хто це робить

- Освітяни
- Академічні установи
- Уряди, державні та міжнародні організації
- Неприбуткові організації
- Приватні компанії та організації
- Вільні спільноти та окремі волонтери

Як це поширюється

- Цифрові онлайн-колекції
- Інституційні репозитарії
- Спеціалізовані сайти та онлайн-платформи відкритого навчання
- Ініціативи та консорціуми відкритого доступу
- Агрегатори з інтегрованими інструментами пошуку та фільтрації контенту

Харківський національний медичний університет

Наукова бібліотека

Відкриті освітні ресурси для навчання, викладання, досліджень

Перегляди: 270

Що таке відкриті освітні ресурси

Детальніше про відкриті освітні ресурси

Чому варто розглянути можливість використання відкритих освітніх ресурсів і що слід зробити

Де можна знайти відкриті освітні ресурси

- Пошукові системи
- Книги та підручники
- Масові онлайн-курси
- Медіаконтент
- Наукові журнали
- Наукові публікації
- Відкритий контент з медицини та охорони здоров'я

Відкритий контент з медицини та охорони здоров'я

Перегляди: 75

Рекомендований перелік відкритих колекцій з медицини та охорони здоров'я містить безліч доступних ресурсів та інструментів для медичної освіти, науки й практики, проте, не претендує на вичерпність.

Представлений контент можна використовувати безкоштовно, але права використання різняться. Більшість ресурсів розповсюджується за відкритими ліцензіями, які допускають копіювання, адаптацію та модифікацію.

Open Medical & Health Collection

Підручники та книги

Курси, лекції, освітні серіали

Мультимедіа

Відкриті дані

Відкриті освітні ресурси: *чому це важливо*

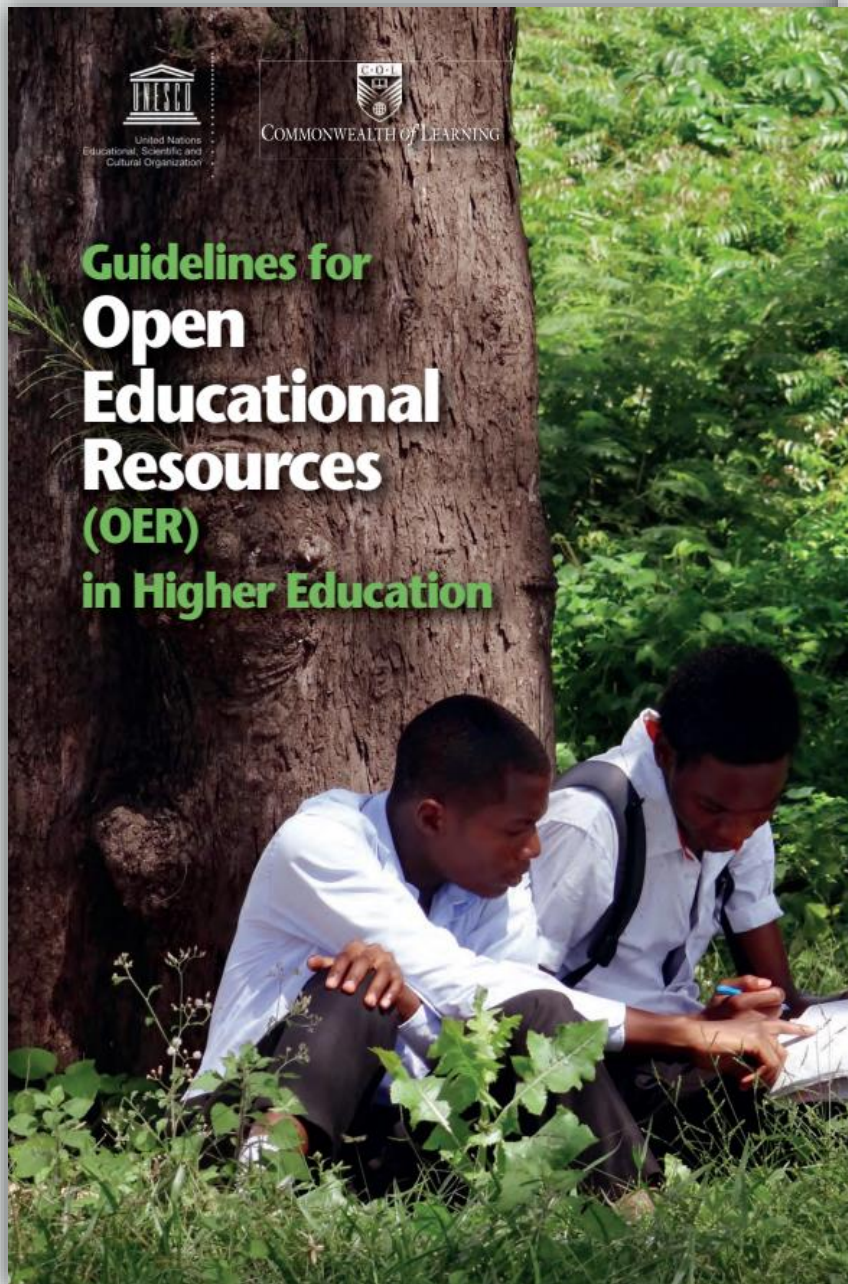
- Збільшення доступності освіти
- Сприяння інклюзивності та безбар'єрності освіти
- Підтримка безперервного навчання та самоосвіти
- Стимулювання інновацій та творчості в освіті, розвиток відкритої педагогіки
- Зниження витрат на освіту
- Глобальний обмін знаннями

Відкриті освітні ресурси: *проблеми та виклики*

- Різноманітність навчальних потреб, постійно зростаюча кількість освітніх ресурсів, недостатня структурованість баз даних, пошукові складнощі
- Забезпечення якості, достовірності і актуальності інформації
- Узгодження питань інтелектуальної власності та ліцензування
- Необхідність підтримки ресурсної інфраструктури
- Відсутність певного рівня знань та цифрових навичок, мовні бар'єри, недостатня поінформованість та упередженість, більша впевненість у використанні традиційних джерел інформації
- Технологічні проблеми

Відкриті освітні ресурси: *український контекст*

- Створення першого інституційного репозитарію (2006)
- Рекомендації щодо застосування вільних публічних ліцензій на використання об'єктів авторського права і суміжних прав (2010)
- Положення про електронні освітні ресурси (2012)
- Створення Національного репозитарію академічних текстів (2016)
- Положення про електронний підручник (2018)
- Вимоги до інтерактивного електронного додатка до підручника (2024)
- Закон України Про авторське право і суміжні права (чинний з 01.01.2023)
- Пілотний проєкт впровадження моделі відкритих освітніх ресурсів (Український державний університет науки і технологій, 2021)

Contents

Acknowledgements	iv
Glossary of terms	v
1 Introduction	1
1.1 Purpose of the Guidelines.....	1
1.2 Rationale for the Guidelines.....	1
1.2.1 The higher education context.....	1
1.2.2 Open licensing and the emergence of OER.....	2
1.2.3 The transformative potential of OER.....	2
1.3 Scope of the Guidelines.....	3
2 Guidelines for Higher Education Stakeholders	5
2.1 Guidelines for governments	5
2.2 Guidelines for higher education institutions	6
2.3 Guidelines for academic staff.....	9
2.4 Guidelines for student bodies.....	11
2.5 Guidelines for quality assurance/accreditation bodies and academic recognition bodies	13
References.....	15
Appendix 1 – Useful knowledge, competences and skills for effective use of OER in higher education	17
Appendix 2 – Promoting more effective and inclusive education by designing OER for the diverse needs of students	21

Рекомендації щодо роботи з відкритими освітніми ресурсами у сфері вищої освіти (2011)

Відкриті освітні ресурси: *рекомендації для ЗВО*

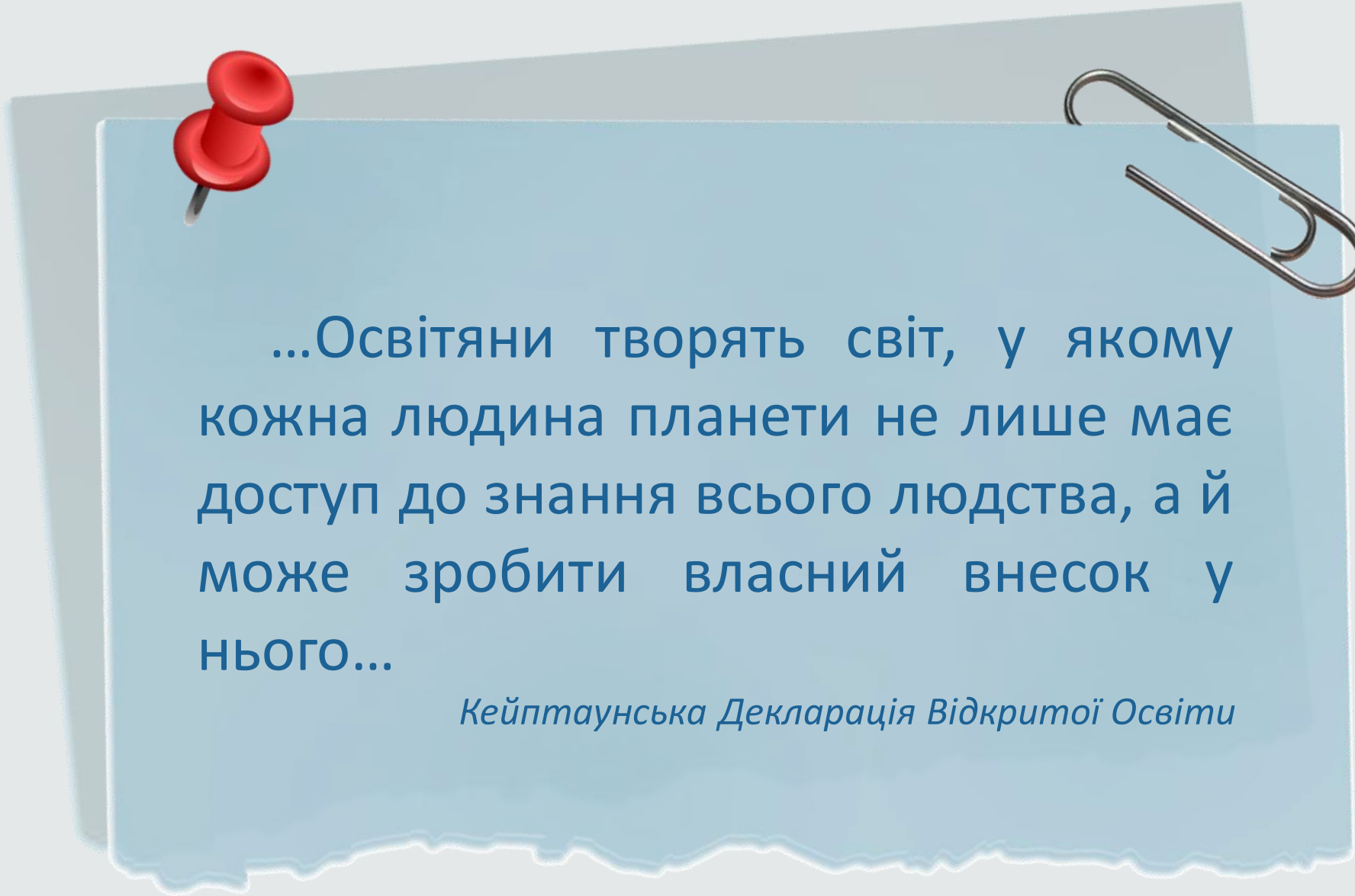
- Розробити стратегії для інтеграції відкритих освітніх ресурсів в різні аспекти своєї діяльності
- Створювати стимули для підтримки інвестицій у розробку, використання та адаптацію навчальних матеріалів найвищої якості
- Визнати важливість організації та підтримки внутрішньої експертизи якості навчальних матеріалів до їх публікації у вигляді відкритих освітніх ресурсів
- Розглянути можливість створення гнучких підходів у галузі авторського права
- Стимулювати інформаційно-пропагандистську діяльність
- Забезпечити вільний доступ до інформаційно-комунікаційних технологій для співробітників та студентів
- Розробити інституційні політики та практики доступу до відкритих освітніх ресурсів, а також їх зберігання у сховищах, організованими відповідно до відкритих стандартів
- Періодично переглядати освітні практики організації в сфері відкрито ліцензованих ресурсів

Відкриті освітні ресурси: *рекомендації для науково-педагогічного складу*

- Розвивати навички аналізу та оцінки існуючих відкритих освітніх ресурсів
- Створювати та публікувати власні відкриті ресурси
- Компонувати, адаптувати та узгоджувати існуючі ресурси з урахуванням різноманітних освітніх потреб студентів
- Розвивати навички командної роботи
- Брати участь у роботі профільних спільнот з обміну досвідом
- Залучати студентів до роботи з відкритими освітніми ресурсами
- Сприяти поширенню відкритих освітніх ресурсів, публікуючи рекомендації щодо їх використання
- Забезпечувати зворотний зв'язок та надавати інформацію про використання існуючих ресурсів
- Розширювати знання в галузі інтелектуальної власності, авторського права та політики конфіденційності

Відкриті освітні ресурси: *рекомендації для студентських спільнот*

- Розширювати свої знання щодо відкритості освітніх ресурсів, брати участь в їх популяризації та активно інформувати студентство
- Стимулювати членів студентської спільноти до використання відкритих освітніх ресурсів, в тому числі шляхом публікації своїх робіт у цій галузі
- Брати активну участь у забезпеченні якості відкритих освітніх ресурсів через коментарі та обговорення в соціальних мережах
- Визнати зростаючу важливість новітніх технологій у сфері вищої освіти та їх вирішальне значення для учнів з особливими освітніми потребами
- Заохочувати студентів до заходів, спрямованих на підтримку розробки відкритих освітніх ресурсів

...Освітняни творять світ, у якому
кожна людина планети не лише має
доступ до знання всього людства, а й
може зробити власний внесок у
нього...

Кейптаунська Декларація Відкритої Освіти

Джерела: програмні документи та рекомендації

- [Forum on the Impact of Open Courseware for Higher Education in Developing Countries: Final report UNESCO, Paris, 1-3 July 2002](#)
- [Кейптаунська Декларація Відкритої Освіти 2007](#)
- [A Basic guide to open educational resources \(OER\) 2007](#)
- [Open educational resources and intellectual property rights: Policy Brief \(UNESCO 2011\)](#)
- [Guidelines for open educational resources \(OER\) in higher education \(UNESCO 2011\)](#)
- [WORLD OPEN EDUCATIONAL RESOURCES \(OER\) DECLARATION \(UNESCO 2012\)](#)
- [Guidelines on the development of open educational resources policies \(2019\)](#)
- [The 2019 UNESCO Recommendation on Open Educational Resources \(OER\): supporting universal access to information through quality open learning materials \(2022\)](#)
- [Accessible Open Educational Resources \(OER\): briefing paper 2022](#)
- [UNESCO's mandate in OER 2023](#)

Джерела: *нормативно-правові документи України*

- [Рекомендації щодо застосування вільних публічних ліцензій на використання об'єктів авторського права і суміжних прав \(2010\)](#)
- [Положення про електронні освітні ресурси \(2012\)](#)
- [Положення про електронний підручник \(2018\)](#)
- [Вимоги до інтерактивного електронного додатка до підручника \(2024\)](#)
- [Закон України Про авторське право і суміжні права \(чинний з 01.01.2023\)](#)

Джерела: *посібники*

- [Creative Commons Ukraine](#)
- [National Forum Open Licensing Toolkit](#) Набір інструментів відкритого ліцензування
- [Ліцензії Creative Commons \(CC\) і відкриті освітні ресурси \(OER\): Запитання та відповіді](#)
- [7 Things You Should Know About Open Educational Resources](#) Що треба знати про відкриті освітні ресурси
- [Helpful Resources CCCOER](#) Корисні матеріали новачкам та досвідченим практикам відкритої освіти
- [OER Tutorials](#) 5 корисних керівництв щодо відкритих освітніх ресурсів
- [6 steps to modifying an Open Textbook](#)
- [Self-Publishing Guide](#)
- [Adaptation Guide](#)
- [Adoption Guide](#)
- [Modifying an Open Textbook: What You Need to Know](#)
- [Open Pedagogy](#) Відкрита педагогіка (практика глибокого залучення студентів до навчання та співпраці у розробці початкових матеріалів)
- [Defining OER-Enabled Pedagogy](#) Визначення педагогіки з підтримкою OER

Джерела: *цикл відео-лекцій (Наукова бібліотека УДУНТ)*

- [ВІДКРИТА ОСВІТА І ВІДКРИТІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ: ВСТУП](#)
- [ВІДКРИТА ОСВІТА І ВІДКРИТІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ: ЛІЦЕНЗІЇ CREATIVE COMMONS](#)
- [ВІДКРИТА ОСВІТА І ВІДКРИТІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ: ПІДРУЧНИКИ](#)
- [ВІДКРИТА ОСВІТА І ВІДКРИТІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ: Оформлення цитувань елементів вихідної інформації у відкритому підручнику як першоджерелі](#)
- [ВІДКРИТА ОСВІТА І ВІДКРИТІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ: Оформлення цитувань та елементів вихідної інформації в адаптованому чи реміксованому відкритому підручнику](#)

Тетяна Павленко,
заступник директора
Наукової бібліотеки ХНМУ

<http://libr.knmu.edu.ua/>